

інноваційних форм роботи з екскурсантами. Цими закладами проводяться маркетингово-аналітичні дослідження туристично-екскурсійних маршрутів та попиту на відвідування історико-культурних пам'яток. Заповідниками створено умови для ознайомлення населення з пам'ятками історії, архітектури, археології шляхом не лише організації екскурсійних подорожей та пересувних виставок, а й різноманітних культурно-масових заходів та свят.

Список використаних джерел

1. Квартальнов В. А. Туризм. – М., 2003. – 320 с.
2. Рішення Черкаської обласної ради від 04.12.2002 № 4–2 “Про програму розвитку туризму в області на 2002–2010 роки”.
3. Інформація сектору туризму управління культури і туризму Черкаської облдержадміністрації за 2005 рік // Матеріали управління культури і туризму облдержадміністрації № 02–18.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.05.2006 № 671 “Про затвердження Державної програми “Золота підкова Черкащини” на 2006–2009 роки”.
5. Звіт Шевченківського національного заповідника за 2010 рік // Матеріали управління культури і туризму Черкаської облдержадміністрації № 02–14.
6. Звіт Корсунь-Шевченківського національного історико-культурного заповідника за 2008 рік // Матеріали управління культури і туризму Черкаської облдержадміністрації № 02–09.
7. Звіт Національного заповідника “Батьківщина Тараса Шевченка” за 2008 рік // Матеріали управління культури і туризму Черкаської облдержадміністрації № 02–15.
8. 7 чудес Черкащини (за загальними підсумками голосування на сайті та в газетах). – <http://7chudes.ck.ua>
9. Звіт Кам'янського державного історико-культурного заповідника за 2008 рік // Матеріали управління культури і туризму Черкаської облдержадміністрації № 02–10.
10. Звіт державного історико-культурного заповідника “Трахтемирів” за 2010 рік // Матеріали управління культури і туризму Черкаської облдержадміністрації № 02–11.
11. Презентація Національного історико-культурного заповідника “Чигирин”. – 2009. – 23 листопада.
12. Виставки. – 2011. – 11 січня.
13. Матеріали управління культури і туризму Черкаської облдержадміністрації № 02–06.
14. Звіт про діяльність державного історико-культурного заповідника “Трипільська культура” за 2010 рік // Матеріали управління культури і туризму Черкаської облдержадміністрації № 02–12.
15. Наказ управління культури і туризму облдержадміністрації від 16.05.2009р. № 559/02 “Про проведення конкурсу “На кращу тематичну екскурсію та екскурсовода”.
16. За результатами текстових матеріалів регіональних екскурсій та прослуховувань під час виїзних засідань конкурсної комісії визнано переможцями конкурсу на кращу екскурсію та кращого екскурсовода і присуджено місця // Культура. Мистецтво. Туризм Черкащини. – Друк: “NovaGraphic”, 2010. – № 2. – 68 с.

References

1. Kvartalnov V. A. Turizm. – M., 2003. – 320s.
2. Rishennja Cherkas'koho oblasnoji rady vid 04.12.2002 № 4–2 “Pro programu rozvytku turizmu v oblasti na 2002–2010 roky”.
3. Informazija sektoru turizmu upravlinnja kul'tury i turizmu Cherkas'koho obl'derzhadministracijy za 2005 rik // Materialy upravlinnja kul'tury i turizmu Cherkas'koho obl'derzhadministracijy № 02–18.
4. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrajinny vid 15.05.2006 № 671 “Pro zatverdzhennja Derzhavnoji programy “Zolota pidkova Cherkashhyny” na 2006–2009 roky”.
5. Zvit Shevchenkiv's'kogo nazional'nogo zapovidnyka za 2010 rik // Materialy upravlinnja kul'tury i turizmu Cherkas'koho obl'derzhadministracijy № 02–14.
6. Zvit Korsun'-Shevchenkiv's'kogo nazional'nogo istoryko-kul'turnogo zapovidnyka za 2008 rik // Materialy upravlinnja kul'tury i turizmu Cherkas'koho obl'derzhadministracijy № 02–09.
7. Zvit nazional'nogo zapovidnyka “Bat'kivshhyna Tarasa Shevchenka” za 2008rik // Materialy upravlinnja kul'tury i turizmu Cherkas'koho obl'derzhadministracijy № 02–15.

8. 7 chudes Cherkashhyny (za zagal'nymy pidsumkamy golosuvannja na sajti ta v gazetax). – <http://7chudes.ck.ua>

9. Zvit Kamjans'kogo derzhavnogo istoryko-kul'turnogo zapovidnyka za 2008 rik // Materialy upravlinnja kul'tury i turizmu Cherkas'koho obl'derzhadministracijy № 02–10.

10. Zvit derzhavnogo istoryko-kul'turnogo zapovidnyka “Traxtemyryv” za 2010 rik // Materialy upravlinnja kul'tury i turizmu Cherkas'koho obl'derzhadministracijy № 02–11.

11. Prezentacija nazional'nogo istoryko-kul'turnogo zapovidnyka “Chygyryn”. – 2009. – 23 lystopada.

12. Vystavky. – 2011. – 11 sichnja.

13. Materialy upravlinnja kul'tury i turizmu Cherkas'koho obl'derzhadministracijy № 02–06.

14. Zvit pro dijalnist' derzhavnogo istoryko-kul'turnogo zapovidnyka “Trypil's'ka kul'tura” za 2010 rik // Materialy upravlinnja kul'tury i turizmu Cherkas'koho obl'derzhadministracijy № 02–12.

15. Nakaz upravlinnja kul'tury i turizmu obl'derzhadministracijy vid 16.05.2009r. № 559/02 “Pro provedennja konkursu “Na krashhu tematychnu ekskursiju ta ekskursovoda”.

16. Za rezul'tatamy tekstovykh materialiv regional'nykh ekskursij ta prosluxovuvan' pid chas vyjiznykh zasidan' konkursnoji komisiji vyznano peremozhczamy konkursu na krashhu ekskursiju ta krashhogo ekskursivoda i prysudzheno miszja/Kul'tura. Mystectvo. Tyryzm Cherkashhyny.– Druk: “Nova Graphic”, 2010.– № 2.–68s.

Fedorova T. N., the applicant Kyiv national University of culture and arts (Ukraine, Cherkasy), tanslav@i.ua

National and state historical and cultural reserves of Ukraine as centers of tourist business

The article examines the activities of the national and state historical and cultural reserves, Cherkasy region as centres of tourism development. The aim of this work is to define the roles of national and state historical and cultural reserves in the development of domestic tourism and promotion of historical and cultural heritage.

Keywords: historical and cultural reserves, tourism, cultural heritage of Ukraine.

Федорова Т. Н., соискатель, Киевский национальный университет культуры и искусств (Украина, Черкассы), tanslav@i.ua

Национальные и государственные историко-культурные заповедники Черкащины как центры туристического дела

Анализируется деятельность национальных и государственных историко-культурных заповедников Черкасской области как центров развития туризма. Целью данной работы является определение роли национальных и государственных историко-культурных заповедников Черкащины в развитии отечественного туризма и популяризации историко-культурного наследия.

Ключевые слова: историко-культурные заповедники, туризм, культурное наследие Украины.

* * *

УДК 94

Дорошенко В. С.

доктор економіки, кандидат історичних наук,
Українська академія наук
(Україна, Київ), gileya.org.ua@gmail.com

ЗДОРОВЬЕ НАЦИИ – ПРИОРИТЕТ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ

Речь идет о некоторых аспектах сохранения здоровья человека, обеспечения его экологической безопасности.

Ключевые слова: здравоохранение, семейная медицина, экологическая политика, чистая природа, социальный прогресс.

(стаття друкується мовою оригіналу)

Тема данной статьи рассматривается в работах таких авторов как М. В. Галан, В. П. Меркотан, М. А. Павловский, Л. С. Тупчиенко, Ю. Ж. Шайгородский и других. Однако ее важность и актуальность обуславливает необходимость разработки проблемы сохранения здоровья нации, как важнейшего приоритета государственной политики, особенно с

учетом экологического фактора современного общества.

Цель статьи – показать важность, актуальность проблемы обеспечения здоровья нации, первоочередное значение благоприятной экологической среды.

Определяющая составляющая социальной стратегии государства – сохранение здоровья каждого человека, предупреждение болезней и борьба с причинами заболеваний, формирование здорового генофонда. Дальнейшее развитие системы здравоохранения, выход медицинской отрасли Украины из кризиса требуют, кроме использования бюджетных средств, максимального привлечения средств добровольной страховой медицины. Последняя способна дать наивысшую социальную отдачу благодаря определенным психологическим факторам: сам человек в состоянии и должен бороться за сохранение своего здоровья, а страховой капитал на правах собственности – надежная финансовая опора для этого [1, с. 17].

Конкретными шагами на этом пути должны быть:

- создание национальной (всеукраинской) медицинской страховой компании со структурами областного, городского, районного и сельского уровней;
- восстановление государственной системы опеки здоровья подрастающих поколений;
- развитие семейной медицины;
- эффективное внедрение профилактических программ;
- прекращение приватизации детских здравниц и лагерей отдыха;
- прекращение процесса разрушения и восстановления сети сельских медицинских учреждений;
- направление деятельности медицинской отрасли на ликвидацию болезней, вызванных социальными причинами, прежде всего таких, как туберкулез, СПИД, алкоголизм, наркомания, венерические и психические заболевания.

Развитие общества вызывает к жизни новые сферы и направления государственного управления. Среди них особое значение приобретает система мер, осуществляемых государством с целью сохранения окружающей среды и защиты природы. Известно, что Украина понесла огромные потери – экономические, политические, особо тяжкие человеческие – в результате аварии на Чернобыльской атомной электростанции. Серьезный ущерб окружающей среде наносит нынешний экономический кризис, а свойственное периоду первоначального накопления капитала разрушение природы грозит превращению в пустыню и развалины значительных территорий когда-то плодородного и цветущего края.

Поэтому следует говорить не только об экологической политике, а шире – об обеспечении баланса между освоением социального пространства и окружающей природной средой. Иметь в виду, что понятие социального пространства еще мало распространено в украинском обществе. А между тем в мировом научном сообществе этому понятию уделяется все большее внимание, поскольку оно отражает условные границы, в которых разворачивается жизнедеятельность общества, то есть еще одна из его фундаментальных основ.

Если конкретизировать задачи государственного управления в этом направлении, то следует прежде всего отметить, что экологическая политика из-за своего веса и значимости для своей реализации нуждается в совершенствовании законодательства, серьезного финансирования, выработки природосберегающих технологий, политических решений как на национальном, так и на региональном и глобальном уровнях. “Экологическая проблематика, – пишет член-корреспондент Международной академии наук экологии и безопасности Л. Тупчиенко, – переводит государственную деятельность в плоскость будничных дел, где для больших политиков и для граждан становится объединяющим мотивом не призывное слово, а общая забота... противоречие природы и человека объективно становится главным противоречием эпохи... выступает реальным двигателем мирового развития” [2, с. 27–28].

Главной задачей в экологической политике является достижение гармонии между обществом и окружающей средой, интегрирование экологической политики во все области жизни. Охрана окружающей среды и рациональное использование природных ресурсов является неотъемлемой частью процесса общественного развития государства, залог здоровья и благосостояния украинского народа. Экологическая гармонизация общества – одна из важнейших предпосылок социально-экономического развития. Как общество, так и власть должны усвоить положение, что экономически выгодным является то, что является экологически целесообразным. Воспитание экологического сознания должно стать необходимой составляющей образовательно-воспитательного процесса во всех учебных заведениях. В общем экологическая сбалансированность предполагает системное упорядочение общественных отношений на принципах гуманности, гармоничного сочетания интеллекта и духовности, сотрудничества, сосуществования и сотворчества с природой. Нарушение гармонии с окружающей средой должно восприниматься прежде всего чувствами, подсознательно, и служить стимулом к активной экологической деятельности.

Несмотря на существенное сокращение объемов промышленности, в большинстве регионов Украины уровень насыщения атмосферы вредными выбросами остается чрезвычайно высоким; накапливаются промышленные и бытовые отходы, загрязняются реки и водоемы, обостряется проблема очистки промышленных и коммунальных вод. Учащаются случаи массовых отравлений и заболеваний, вызванных некачественной питьевой водой. Ряд населенных пунктов стали непригодными для проживания людей.

Поэтому общественности следует активнее выступать за:

- чистую окружающую среду как условие осуществления права каждого человека на жизнь;
- право каждого потреблять натуральные, не модифицированные продукты;
- решение проблемы питьевой воды;
- внедрение экологически чистых технологий, замкнутых циклов производства.

В вопросах охраны природы в Украине следует сосредоточить внимание прежде всего на двух

глобальных долгосрочных проблемах: более активной ликвидации последствий катастрофы на Чернобыльской АЭС и защите от растущей опасности, которая с годами все больше наносится дамбами водохранилищ, построенных вдоль Днепра. Эти проблемы не только внутренние, их решения важно и для всего европейского сообщества, а потому нуждаются в постоянной внешней помощи.

В наше время пока не достаточно эффективно действует комплекс административных рычагов управления природоохранными процессами, поэтому для оперативного решения проблем окружающей среды во все больших полномочиях нуждаются органы местного самоуправления. Региональная экологическая политика должна быть главным приоритетом охраны и рационального использования природных ресурсов, неотъемлемой составляющей региональных программ социально-экономического развития. В рыночных условиях ответственность за осуществление мероприятий по охране окружающей среды и рационального использования ресурсов должны нести организации и предприятия всех форм собственности.

К основным задачам экологической политики следует отнести:

- уменьшение техногенной нагрузки на экосистему;
- законодательное внедрение экологических требований к функционированию экономики;
- создание общегосударственной системы экологических нормативов, правил и стандартов;
- развитие экологического контроля и мониторинга, повышение роли местных властей в выполнении экологических программ и мероприятий (и ее ответственности), привлечение к защите окружающей среды широких общественных кругов, движений, отдельных граждан;
- переход к интенсивному ресурсосберегающему типу производственных технологий, формирование сбалансированной системы природопользования;
- согласование национальных экологических стандартов с европейскими и мировыми, максимальное использование международного опыта, международно-правовых норм в сфере экологии, которые, в частности, не только предусматривают ответственность за загрязнение и истощение окружающей среды, но и определяют задачи и средства для его полного восстановления;
- формирование национальной экологической сети;
- обязательный учет экологической безопасности при разработке социально-экономических планов развития;
- стабилизация и улучшение экологического состояния в городах и промышленных центрах Донецко-Приднепровского региона;
- учет всех аспектов природоохранной деятельности и экологической безопасности в деятельности всех субъектов хозяйствования, а также в налоговой политике;
- строгое соблюдение общегосударственной программы обращения с токсичными отходами, повышение уровня их обезвреживания и утилизации, в том числе запрещенных к использованию химикатов и пестицидов, взрывчатых и химических веществ военного назначения;

– обеспечение экологической безопасности ядерных объектов и радиационной защиты населения и окружающей среды, безусловное и безоговорочное выполнение всех программ минимизации последствий катастрофы на ЧАЭС и полное их финансирование;

– ведение постоянного мониторинга состояния дамб водохранилищ, построенных вдоль течения Днепра, и их инженерных сооружений;

– улучшение экологического состояния рек, водоемов Украины и качества питьевой воды;

– обеспечение отдельной сортировки бытового мусора, повсеместное внедрение тендерных отношений при сборе, переработке и захоронении бытовых отходов, активное строительство экологически чистых мусороперерабатывающих заводов, строительство новых и реконструкция действующих коммунальных очистных канализационных сооружений;

– сохранение биологического и ландшафтного разнообразия, развитие заповедников, заказников, национальных парков.

В наше время пока что недостаточно эффективно действует комплекс административных рычагов управления природоохранными процессами. Поэтому для оперативного решения проблем окружающей среды все в больших полномочиях нуждаются органы местного самоуправления. Региональная экологическая политика должна быть главным приоритетом охраны и рационального использования природных ресурсов, неотъемлемой составной региональных программ социально-экономического развития. В рыночных условиях ответственность за осуществление мероприятий по охране окружающей среды и рационального использования ресурсов должны нести организации и предприятия всех форм собственности.

Список использованных источников

1. Галан М. В. Государственное регулирование инновационного развития Украины : монография / М. В. Галан. – К. : Изд-во НАДУ, 2008. – 388 с.
2. Правовые основы защиты личностных ценностей и общественной морали: сборник нормативных актов Украины / сост. Ю. Ж. Шайгородский, К. П. Меркотан. – К. : Украинский центр политического менеджмента, 2007. – 440 с.
3. Тупчиенко Л. С. Некоторые теоретические и практические вопросы изучения и внедрения международного опыта социальной работы в украинское социальное пространство / Л. С. Тупчиенко // Вестник Национального авиационного университета: Социология. Политология. История : сб. науч. раб. – 2013. – № 1. – С. 39–44.
4. Павловский М. А. Живу тобой, Украина / М. А. Павловский. – К. : Муз. Украина, 2003. – 640 с.
5. Геополитическое будущее Украины: Международная научно-практическая конференция. 19–20 марта 1998 г. – Киев: Дипломатическая академия Украины, 1998. – 176 с.

References

1. Galan M.V. Gosudarstvennoe regulirovanie innovacionnogo razvitiya Ukrainy: monografija / M.V. Galan. – K. : Izd-vo NADU, 2008. – 388 s.
2. Pravovye osnovy zashhity lichnostnyh cennostej i obshhestvennoj morali: sbornik normativnyh aktov Ukrainy / Sost. Ju.Zh. Shajgorodskij, K.P. Merkotan. – K. : Ukrainskij centr politicheskogo menedzhmenta, 2007. – 440 s.
3. Tupchienko L.S. Nekotorye teoreticheskie i prakticheskie voprosy izuchenija i vnedrenija mezhdunarodnogo opyta social'noj raboty v ukrainское social'noe prostranstvo / L.S. Tupchienko // Vestnik Nacional'nogo aviacionnogo universiteta: Sociologija. Politologija. Istorija: Sb. nauch. rab. – 2013. – № 1. – S. 39–44.
4. Pavlovskij M.A. Zhivu toboj, Ukraina / M.A. Pavlovskij. – K. : Muz. Ukraina, 2003. – 640 s.

5. Geopoliticheskoe budushhee Ukrainy: Mezhdunarodnaja nauchno-prakticheskaja konferenciya. 19–20 marta 1998 g. – Kiev : Diplomaticheskaja akademija Ukrainy, 1998. – 176 s.

Doroshenko V. S., Doctor of Economics, Ph.D., Ukrainian Academy of Sciences (Ukraine, Kyev), gileya.org.ua@gmail.com

Nation's health – a priority of state management

The article considers some aspects of man's health protection, provision of his ecological security.

Keywords: health protection, family medicine, ecological policy, pure nature, social progress, environment.

Дорошенко В. С., доктор економіки, кандидат исторических наук, Украинская академия наук (Украина, Киев), gileya.org.ua@gmail.com

Здоров'я нації – пріоритет державного управління

Йдеться про деякі аспекти збереження здоров'я людини, забезпечення його екологічної безпеки.

Ключові слова: охорона здоров'я, сімейна медицина, екологічна політика, чиста природа, соціальний прогрес.

* * *

УДК 655.41(091)

Делі О. П.

аспірант кафедри нової та новітньої історії історичного факультету, Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, провідний бібліограф Одеської національної наукової бібліотеки ім. М. Горького (Україна, Одеса), delisasha@mail.ru

ВИДАВНИЧА ТА ЛІТЕРАТУРНО–ПУБЛІЦИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ Д. М. КНЯЖЕВИЧА

Проаналізовано видавничу та літературно–публіцистичну діяльність Д. М. Княжевича. Виявлено недосліджені статті діяча та встановленої авторство. Розкриті основні наукові інтереси Д. М. Княжевича.

Ключові слова: Д. М. Княжевич, журнали, альманахи, синоніми, наукові та літературні товариства.

Дмитро Максимович Княжевич (1788–1844) – державний діяч, науковець, літератор, етнограф, яскрава особистість наукового та громадського життя Російської імперії першої половини ХІХ ст. Його діяльність до теперішнього часу вивчена недостатньо і потребує аналізу та розкриття сучасними науковцями.

Умовно життєвий шлях Д. М. Княжевича можна поділити на два періоди петербурзький, коли його діяльність була пов'язана зі службою у міністерстві фінансів Російської імперії та одеський – коли він був попечителем Одеського навчального округу. Однак яку б посаду він не обіймав, впродовж свого життя, Дмитро Максимович постійно займався видавничою та публіцистичною роботою.

Діяльність Д. М. Княжевича як публіциста розпочалася на початку ХІХ ст. з публікацій в альманаху “Цветник” (1809, 1810 рр.). Він також друкувався в журналі “Санктпетербургский вестник”, що видавався Товариством любителів словесності, науки та мистецтв на шпальтах якого Дмитро Максимович надрукував дослідження синонімів російської мови. Автор зупинився на значенні та влучності використання таких слів у російській мові як: “щастье, благополучие” [1, с. 81–88], “надменный, гордый, спесивый”, “полно, довольно” [2, с. 150–158], “подавать, помощь, помогать, вспомоществовать”, “тщетно, напрасно, вотще” [3, с. 277–280]. Цікаво, що автор видавав їх не під своїм прізвищем, а в кінці статті стояла лише літера К. Атрибувати статі вдалося авторові завдяки протоколам засідань товариства, які

зберігаються в науковій бібліотеці ім. М. Горького Санкт–Петербурзького державного університету. Перед тим, як друкувати статті у журналі члени читали їх на засіданнях товариства, у протоколах зазначена назва та авторство кожного [4, арк. 124–124 зв]. Таким чином можна з певністю говорити, що ці статті належать Д. М. Княжевичу.

Відомо про три статті Д. М. Княжевича у журналі “Сын Отечества” редактором та видавцем якого був М. І. Греч. З яким Дмитра Максимовича пов'язували не тільки творчі, але і дружні стосунки. М. І. Греч після смерті Д. М. Княжевича видав про нього спомини [5, с. 8], які залишаються важливим джерелом для вивчення його життєвого шляху. Стаття “Синоніми”, яка опублікована в журналі “Сын Отечества” за 1814 р. має таку саму структуру, як і статті, які були опубліковані в журналі “Санктпетербургский вестник” й так само підписані літерою К. Цього разу автор зацікавився синонімами “способ, средство” [6, с. 58–62]. Наступною парою синонімів стали “признательность, благодарность” [7, с. 169–172]. Значення цих слів і влучність їх використання було розкрито у номері за 1822 р. У 1816 р. на шпальтах видання виходить стаття Д. М. Княжевича “Лист до видавця із Відня” [8, с. 39–42]. У якій йдеться про відкриття та освячення пам'ятника російським офіцерам у Празі (листопад 1815 р.), які загинули під час бою в серпні 1813 р. під Дрезденом та Кульмом. Російська армія разом з союзниками отримала перемогу над французами, загиблих російських солдат привезли до Праги і там поховали. Д. М. Княжевич саме у цей час знаходився у службовому відрядженні у Празі та відвідав церемонію освячення. Автор певен, що читач вже знайомий з цією новиною, однак вирішив зупинитися на всіх деталях події. Стаття підписана та датується 12 грудня 1815 р. Слід зазначити, що цей пам'ятник зберігся до нашого часу в передмісті Праги. Однак знаходиться не на тому самому місці, де мав можливість бачити його відкриття Д. М. Княжевич. Спочатку меморіал знаходився на Карлинському військовому кладовищі у Празі, але коли воно перестало функціонувати, стало питання про перепоховання офіцерів. У 1905 р. завдяки зусиллям протоієрея Миколи Рижова останки 45 російських офіцерів і сам пам'ятник були перенесені на територію Ольшанського кладовища неподалік від Праги, де вони і знаходяться по сьогоднішній день.

У 1822–1823 р. Д. М. Княжевич видав разом з братами Олександром та Владиславом Княжевичами додаток до часопису “Сын Отечества” – збірку “Библиотека для чтения, составленная из новостей, анекдотов и других произведений изящной словесности” у 16 частинах. У цій збірці були поміщені переклади з німецької мови Гофмана, перший переклад був зроблений Д. М. Княжевичем. Серед інтелігенції цей додаток користувався великим попитом. Д. М. Княжевич продовжував брати активну участь у засіданнях “Товариства любителів науки, словесності та мистецтва”, а після реорганізації його у “Товариство любителів словесності” був обраний на посаду віце–президента. За кошти членів товариства було видано часопис “Соревнователь просвещения и благотворительности”. Крім того, Д. М. Княжевич на